ה א מיי' פ"ו מהלכות מעה"ק הלכה ג ופ"ד מהלכות פסוה"מ הל' ב:

ו ב ג ד מיי' פ"ד מהל' מחוסרי כפרה הל' ב:

תורה אור

מתנה אחת מהן מעכבת שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון ואם לא נתן לא עיכב: א] אלו ואלו נשרפין אבית הדשן: **גמ'** וניתני נמי וקיבול דמן בכלי שרת בצפון? כיון דאיכא אשם מצורע דקיבול דמו ביד הוא, שיריה, ולא והא קתני ב] לה לקמן אשם נזיר ואשם מצורע שחיטתן בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון? ג] מעיקרא סבר קיבול דמו ביד הוא שיריה וכיון ד] דלא סגי ליה אלא בכלי הדר תנייה *דתניא: ולקח יכול בבלי? ת"ל "ונתן" מה נתינה בעצמו של כהן אף לקיחה בעצמו של כהן, יכול אף למזבח כן ת"ל "כי כחטאת האשם הוא" מה חטאת טעונה כלי אף אשם טעון כלי, נמצאת אתה אומר *אשם מצורע שני כהנים מקבלין את דמו אחד ביד ואחד בכלי, זה שקיבלו בכלי בא לו ה] אצל מזבח וזה שקיבלו ביד בא לו אצל מצורע:

פר

מתנה אחת מהן מעכבת · כדאמרן בפ' בית שמאי (לעיל לט.) מועשה ו] כאשר עשה: **אלו ואלו** · של יום הכפורים ושאר הנשרפין: **נשרפין אבית הדשן** · למקום שמוליכין שם את הדשן של מזבח החיצון דכתיב ביה "והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה" (ויקרא ו) ובפרים הנשרפים כתיב "אל שפך הדשן" (שם ד) ושל יום הכפורים ז] הקישו לפר העלם כדאמרינן בפרק ב"ש (לעיל לט·) "לפר" זה פר יום הכפורים: **גמ' וניתני נמי ברישא** · גבי סתם ח] בקדשי קדשים וקבול דמן כי היכי דתנא שחיטתן: **אשם מצורע קיבול דמו ביד** · כדיליף לקמן שמקבל דמו לתוך כפו: **שיריה** · משום דלא פסיקא ליה למיתנייה בהדי כללי דשאר קדשים שכל קבול דמן בכלי: **וכיון דלא סגי ליה נמי** · בלא קבלת כלי כדיליף לקמן שני כהנים מקבלין את דמו אחד ביד ואחד בכלי, הדר תנייה בהדיא ולא כללו: **ולקח** · באשם מצורע כתיב "ולקח הכהן מדם האשם ונתן על תנוך וגו'" (ויקרא יד) מה נתינה בעצמו של כהן באצבעו דכתיב אצבע גבי שמן ויליף דם מיניה: **יכול אף למזבח** · דם אשם מצורע הנזרק למזבח דמרבינן ליה לקמן בדין מתן דמים ואימורין למזבח ואע"ג דלאו בגופיה כתיבא: **כי כחטאת האשם הוא ט]** · באשם מצורע כתיב כדין חטאת דין אשם, זה בעבודת הכהן מה חטאת טעונה כלי בקבלת דמה דילפינן 'לקיחה לקיחה' בתורת כהנים כתיב בחטאת "ולקח הכהן מדם החטאת" (ויקרא ד) וכתיב בעולת סיני "ויקח משה חצי הדם וישם באגנות" (שמות כד) אף אשם זה טעון כלי אף על פי שאמרנו בו קבלה ביד:

בעולה

למיתני בכולהו קדשים וקיבול דמן בכלי שרת י] בצפון ומיהו יש לדקדק מהא בתוספתא דמנחות חומר בקמילה מבשחיטה שהקמילה טעונה כלי והשחיטה אינה טעונה כלי יא] אלא אפי' קרומית של קנה ועל כרחיך לא קאמר דלא בעי כלי כלל דהא אמרינן מה עולה טעונה כלי כו' אלא דלא בעי כלי שרת קאמר ומיהו יש לפרש דלא חיישינן לכלי יפה קאמר יב] דלא פסלה קרומית של קנה משום הקריבהו נא לפחתך כדפריך הש"ס בסוטה פרק היה מביא (דף יד:) גבי כפיפה מצרית דדורון הוא שדרך להביא בכלי נאה אבל בשחיטה לא חיישינן אי נמי כפיפה מצרית מטוערת יותר מקרומית של קנה: **אלו** ואלו נשרפין אבית הדשן · פירש בקונטרס דפר יום הכיפורים אתי מהיקשא דפר העלם כדאמר בפרק בית שמאי (לעיל לט·) לפר זה פר יום הכיפורים ואם תאמר והא אין דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש ופר העלם בגופיה לא כתיב ביה אל בית הדשן ומפר כהן המשיח אתי כדכתיב בפר העלם (ויקרא ד) כאשר שרף את הפר הראשון והיינו היקש כמו ושחט החטאת במקום העולה דקרי ליה היקש לקמן (דף מח.) ולפירש"י דפרק בית שמאי (לעיל מ.) דילפינן פר יום הכיפורים לאת בדם וטבילה מפר כהן משיח אם כן יג] *ניחא דמצינו למילף נמי שריפת בית הדשן אבל לפר"ת דהתם קשיא ויש לומר דאיכא יתרי היקשי בפר העלם ועשה כאשר עשה לפר דדרשינן מיניה פרק בית שמאי (גם זה שם) זה פר כהן משיח בין לעכב בהזאות *כמשיח בין לאגמורי יותרת ושתי הכליות בפר העלם ממשיח הוא הדין דניגמר לענין שריפה פר העלם ממשיח וכי הדר וכתב בפר העלם יד] וכאשר שרף (הילכך) הוה ליה כמאן דכתיב בגופיה ועוד יש לומר הא דנשרפין חוץ לג' מחנות יליף לקמן בסוף טבול יום (דף קה:) מדכתיב תלת אל מחוץ טו] למחנה *שלישית אי כתב בכולהו ואין זה אלא כגילוי מילתא בעלמא דמחוץ למחנה דכתב בכל חד וחד טז] במחנה שלישית קאמר הילכך אתי שפיר פר יום הכיפורים מפר העלם ואייתר לו התם יז] מחוץ למחנה דכתיב בפר יום הכיפורים לרבנן לומר לך כיון שיצא מחוץ למחנה אחת השורפו מטמא בגדים ולרבי שמעון לג"ש ללמד יח] מפרה מה כאן שלשה מחנות אף להלן שלשה מחנות מה להלן למזרחה של ירושלים אף כאן למזרחה של ירושלים ומיהו בית הדשן ודאי קשה דנהי דשלשה מחנות הוי כמאן דכתיב בגופיה בית הדשן יט] לא כתיב בגופיה דאפשר חוץ לג' מחנות שלא במקום דשן ואם כן הא דבעי מקום דשן הוי דבר הלמד בהיקש ולאו חוזר ומלמד בהיקש ושמא גם זה חשוב גילוי מילתא בעלמא היא דכל הנשרפין חוץ לשלש מחנות נשרפין במקום הדשן *(אחר) השתא אתי שפיר שעיר יוה"כ דלא איתקש לפר העלם אי נמי כולהו ילפינן בית הדשן בג"ש דמחוץ למחנה מכהן משיח כ] ואין לפרש דאתי מריבויא דחטאת חטאת דכתיב בפר ושעיר של יום הכפורים דדרשינן לקמן בסוף התערובת (דף פג·) ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת יוציא אל מחוץ למחנה ושרפו מה ת"ל חטאת חטאת שיכול כא] דאין לי דמטמא בגדים ונשרפין בבית הדשן אלא אלו בלבד מנין לרבות פר כהן משיח ופר העלם דבר של ציבור ושעירי עבודת כוכבים ת"ל חטאת חטאת דברי רבי יהודה דעל כרחין נשרפין אבית הדשן לדי נסבה דהא עיקר על שפך הדשן בפר כהן משיח כתיב אלא משום מטמא בגדים נקט דלא כתיב בהו וכן כב] מוכיח דר' מאיר כג] פליג עליה וקאמר אינו צריך הרי הוא אומר לכפר שאין תלמוד לומר לכפר לימד על כל המתכפרים בפנים ששורפן מטמא בגדים ושמא כי היכי דיליף מריבויא דחטאת חטאת טומאת בגדים בכולהו מפר ושעיר של יום הכפורים הכי נמי הוה יליף מינייהו מההוא ריבויא גופיה בית הדשן *מפר ושעיר של יום הכפורים: **מה** נתינה בעצמו של כהן · פי' בקונטרס מדכתיב אצבע גבי שמן ויליף דם כד] מינייהו ותימה א"כ הוי היקשא מבנין אב ולקמן (דף נא·) מיבעיא לן אי דבר הלמד בבנין אב חוזר ומלמד בהיקש *ונראה לי לקיחה מנתינה נמי הוי בנין אב *ולפינן מנתינה דידיה ולא מנתינה דשאר קרבנות ולקמן אמרינן דילפינן שפיר בנין אב מבנין אב · ברוך: **אף** לקיחה ולקח כה] מדם האשם בעצמו של כהן · תימה דגבי חטאת נמי כתיב (ויקרא ד) ולקח ונתן ולא אמר מה נתינה בעצמו של כהן אף לקיחה בעצמו של כהן ושמא הכא דריש משום דמייתר דכתיב במצורע (שם יד) עשיר ועני ואע"ג דבתורת כהנים דריש מקמאי אבתרא סמיך ונראה לי דבחטאת כתיב ולקח מדם החטאת באצבעו ונתן אם כן לאו בידו מקבל דבאצבע לא אפשר לקבל אלא על כרחין בכלי קאמר ובאצבעו היינו דעביד כו] אוזן לשפת מזרק כדאמר לעיל פרק שני (דף כד·) אבל באשם לא כתיב באצבע ומשום דלא נימא ולקח באצבעו היינו וטבל דוקא ולא מיירי בקבלה להכי איצטריך לגזירה שוה דגמרינן מויקח חצי הדם וישם באגנות בת"כ · ברו"ך: **מה** חטאת טעונה כלי כו' · פירש בקונטרס דילפינן לקיחה לקיחה בתורת כהנים כתיב בחטאת ולקח כז] הכהן מדם החטאת וכתיב בעולת סיני ויקח משה חצי הדם וישם באגנות ותימה הוה ליה דבר הלמד בגזירה שוה כח] חוזר ומלמד בהיקשא דכחטאת האשם ובעיא היא לקמן (דף נ·) ולא איפשיטא למאן דאמר בתר מלמד כט] אזלינן ומיהו בחנם פירש בקונטרס דילפינן לקיחה לקיחה דלקמן בסוף דם חטאת (דף צז:) משמע דאתיא בהיקשא דזאת התורה מזבחי שלמי ציבור דקאמר מה עולה טעונה כלי אף כל טעון כלי מאי כלי אילימא מזרק בזבחי שלמי ציבור נמי כתיב ויקח משה חצי הדם וישם באגנות פירוש וכיון דהדר איתקש כולהו לשלמים דכתיב בהאי קרא וילפינן מיניה התם מה שלמים מפגלין ומתפגלין כלי נמי תילף משלמים דהתם נמי שלמים הוו בסיני ומיהו מכל מקום קשה עדיין דהוה ליה דבר הלמד בהיקש ואינו חוזר ומלמד בהיקש יש לומר דבההיא היקשא דזאת התורה כתב נמי אשם ואיתקוש *כמו של שלמים וכל אשמות בכלל אפילו אשם מצורע אלא דהוה אמינא דמעטיה קרא מקבלת כלי ל] *ונדרשיה ביד דבעצמו של כהן הלכך אתא כחטאת האשם לגלויי דלא בא הכתוב להוציאו מקבלת כלי לגמרי לא] וקשה גזירה שוה דלקיחה מסיני למה לי ליליף כולהו משלמים יש לומר דחטאת ילפינן משלמים לקבלת כלי מהיקשא וגזירה שוה דלקיחה לקיחה *איצטריך למיהוי כמאן דכתיב בגופיה דחטאת והדר ילפינן אשם מחטאת בהיקשא דכחטאת האשם לב] ולא גמרינן מעיקרא אשם משלמים בהיקשא דזאת התורה כדילפינן לענין פיגול דאם כן גזרה שוה דלקיחה לקיחה למה *[לי]:

איידי

ניחא נ"ק

נ"א כמשיח בפר העלם בין כו' נ"ק

[illegible]
קבלת דם של אשם מצורע נעשית ע"י ב' כהנים א' ביד וא' בכלי

יומא סא:

תוספתא דנגעים פ"ה

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מה חטאת וכו' אצטריך למהוי כמאן דכתיב בגופיה · וכעין דאמרינן לעיל מח ע"א:

נ"ק מ"ז

נ"א ושלישית לא כתב בכולהו ואין זה אלא גילוי כו' נ"ק

אחד והשתא נ"ק

כפר נ"ק

[עיין ביומא דף סא ע"ב דמתרצו בס"א] *דילפינן נ"ק

נמי לשלמים נ"ק

מדרשא דונתןדכבעצמו נ"ק

ועי' נ"ק ורש"ק

[וע"ע תוס' יומא סא: ד"ה זה חטאת]

◆

שיטה מקובצת

א] אלו ואלו כו' פ"ה בפר כהן משיח כתיב בהדיא בית הדשן ופר העלם איתקש לפר כהן משיח ושעירי עבודת כוכבים הוקשו לפר העלם וכן פר יוה"כ אתי מהיקשא דפר העלם וקשה דבפר העלם גופיה לא כתיב כו' א) וי"ל דבפר העלם איכא תרי היקשא דכתיב ועשה כאשר עשה ושרף כאשר שרף הלכך הוי כאילו כתיב בגופיה ומיהו קשה שעיר יוה"כ מהיכא אתא אי משום דאיתקש לפר יוה"כ הא פר יוה"כ גופיה בהיקשא אתא לכך נראה דאין זה אלא גלוי מלתא בעלמא דכל הנשרפין יהיו נשרפין בבית הדשן שהרי שריפה חוץ לג' מחנות כתיב בגופייהו רק צריכין ללמוד שנשרפין אבית הדשן וכל בית הדשן הוי חוץ לשלש מחנות כדילפינן בפ' טבול יום וגלוי מלתא ילפינן מדבר הלמד בהיקש · לשון מהר"ם: ב] תיבת לה נמחק: ג] מעיקרא סבר כו' וא"ת וכי התנא לא היה יודע מסקנא דברייתא וי"ל דה"פ סברתו היתה מעיקרא דלא תני בכלל שאר קדשים משום דאשם מצורע מקצת קבלתו ביד ושאר קדשים כל קבול דמן בכלי והלכך שיריה: ד] וכיון דחזא דלא: ה] לו וזרקו על המזבח תיבת אצל נמחק: ו] מועשה לפר: ז] הכפורים הוקשו לפר: ח] סתם כל קדשי קדשים: ט] הוא לכהן באשם: י] תיבת בצפון נמחק ומיהו יש לדקדק מהא דאמרינן בתוספתא: יא] כלי אלמא אפילו: יב] קאמר ולא פסלה: יג] כן ניחא דמצינו: יד] העלם כאשר שרף: טו] למחנה חד בפר כהן משיח וחד בפר העלם וחד בדישון דלא דהא לאקשוי ליתן מתנה שלישית איכתיבו כולהו ואין זה: טז] וחד למתנה שלישית: יז] התם נמי מחוץ: יח] ללמד על הפרה מה כאן חוץ לשלשה מחנות אף להלן חוץ לשלשה מחנות ומה להלן: יט] הדשן מיהא לא כתיב בגופיה דאי אפשר חוץ לג' מחנות כו' דבעי במקום דשן הוי כו' נשרפין במקום אחדי תוס' השתא' ותי' הדשן נמחק ומתיבת השתא עד תיבת ואין לפרש מוקף בח"ל: כ] משיח ע"כ · ואין: כא] שיכול אין לי: כב] וכן ס"א וכי מוכיח: כג] מאיר דפליג: כד] דם מיניה: כה] ולקח הכהן מדם: כו] דעביד ליה און לשפת מורק כדאמרינן לעיל בפרק: כז] ולקח אהרן מדם ותיבת הכהן נמחק: כח] שוה וחוזר ומלמד: כט] אולינן יעוד קשה למה לי לאקשי חטאת לאשם תיפוק ליה כדאמר לקמן דזאת התורה כו' ושלמים הוו בסיני כדאמר לקמן מה עולה טעונה כלי אף כל כו' ופריך מאי כלי אילימא מזרק בזבחי שלמי צבור כתיב ויקח משה וגו' פי' והוקשו לשלמים וא"כ ה"ג אשם תיפוק ליה מהיקשא דאשם וי"ל דקושיא שניה מתרץ לראשונה דודאי מההיא דלקמן לא הייתי יודע אשם מצורע הואיל ויצא מכלל שאר אשמות לידון בעצמו של כהן להכי אהני היקשא דחטאת כאשם להחזירו לכלל שאר אשמות להטעינו כלי דלא הוי השתא חוזר ומלמד בהיקשא דאין זה רק גלוי מלתא בעלמא לומר גם זה לא יצא מהיקשא לגמרי משלמים לומר דלא צריך כלי רק להוצאת מצורע אבל לשלם מתנות מזבח צריך קבלה בכלי כמו בשאר אשמות ומיהו קשה למה לי ג"ש דקיחה קיחה לחטאת תיפוק ליה מהיקשא דשלמים ואמר מורי דהו"א כיון דחטאת יצא מן הכלל דמתן דמו באצבע ושאר כל הקרבנות בכלי ה"ה לענין קבלה דלא הוי כשאר קרבנות קמ"ל ג"ש דקיחה קיחה אבל אכתי קשה למה לי להקיש אשם מצורע לחטאת תיפוק ליה כמו כן מקיחה קיחה דסיני דבאשם נופיה כתיב קיחה ותירץ דהו"א דאתא קרא וליפקא מג"ש דמקשינן לקיחה לנתינה שיהא בעצמו של כהן ה"ה לענין מזבח קמ"ל ס"א וי"ל דכיון דאיכא היקשא דלקיחה ונתינה הייתי אומר דלכל הקבלה איתקש דבעינן בעצמו של כהן אבל השתא מהדריה (מבחטאת כאשם) לכלל שאר אשמות א"כ נוקי היקשא דלקיחה לנתינה לענין הזאות מצורע דוקא ע"כ כתוב בס"א וא"ת גבי חטאת נמי נימא דאיתקש לקיחה לנתינה דכתיב ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנות המזבח והנתינה דחטאת היא באצבע וי"ל דהתם גבי חטאת אצבע הפסיק הענין שלא להקיש לקיחה לנתינה · העתקתי לשון מהר"ם ז"ל: ל] כלי מדרשה דבעצמו: לא] לגמרי תוספות וקשה: לב] האשם ומכל מקום קשה אמאי לא גמרינן מעיקרא כו' למה ע"כ הס"ד:

א) עיין בתוספות ד"ה אלו ·

דאת"א